

EEN HAMMOND EN VEEL, VEEL MEER

Bij Hammond denk je aan orgelklanken, maar de SK PRO en SKX PRO gaan vier keer zo ver. Je haalt er alle keyboards uit, maar ook heel veel andere klanken en sololeads van de ingebouwde synth met realtime besturing. **Tekst: Eppo Schaap**

De keyboardinstrumenten van Hammond zijn in de loop van de jaren uitgegroeid tot veelzijdige stage-keyboards waarmee je niet alleen orgelklanken maar ook alle andere keyboards kunt spelen. En dan hebben we het nog niet over de andere orkest- en synthesizerklanken die de SK PRO kan voortbrengen.

Een Hammond zou een Hammond niet zijn zonder een set drawbars. Op de eenklaviersversies heb je één set waarmee drie virtuele klavieren (upper, lower en pedal) kunnen worden ingesteld. De SKX PRO heeft twee klavieren met twee complete sets van negen drawbars en twee voor het pedaal, die je via midi kan aansluiten, of aan het onderklavier kunt koppelen. Met de set van negen schuifregelaars regel je de harmonische inhoud van je orgelgeluid, van een subtiele 8-voet orgelklank met één drawbar voor begeleiding tot een brullende totaalklank die het hele frequentiespectrum vult. Dat kunnen de authentieke toonwielorgels zijn, zoals

volumerugval te krijgen als de Lesliehoorn net niet 'voor de microfoon' terecht zou komen in stilstand. De orgelklanken hebben ook een gescheiden uitgangspaar. Voor de puristen is er een authentieke 11-polige aansluiting om een buizenleslie aan te sluiten. Als vierde mogelijkheid kunnen de drawbars 9 gesampelde pijporgelstemmen activeren. Je hebt dan de keus uit een klassiek pijporgel of drie variaties op het theaterorgel, ook een pijporgel, wat vroeger in de bioscoop werd gebruikt om films zonder geluid live van muziek te voorzien.

KEYS EN MEER Naast orgels heeft de SK PRO drie secties met de namen Piano, Ensemble en Synth. Met de vier knoppen kun je de vier secties snel in- en uitschakelen maar ook links of rechts van de klaviersplit plaatsen. De secties hebben elk een eigen volumeregelaar op het bedieningspaneel. In de pianosectie vind je allerhande piano's en andere toetsinstrumenten. De twee gesampelde vleugels - Yamaha en Steinway -

CP-80 en DX-piano. Ook de chromatische percussie is goed vertegenwoordigd, van vibrafoon en marimba tot verschillende tubular bells (zelfs de DX-versie) en luidende kerkklokken.

In Ensemble vind je blazers, strijkers, koren, bassen en polyfone synthklanken. Ook hier weer keuze genoeg en de samples klinken warm en vol. Er is niet bezuinigd op geheugen-

ruimte. De solohout- en koperblazers mogen er zijn, net als de strijkers. Warme en brede orkestrale strijkerssecties, synth- en mellotronstrings en combinaties daarvan. De mellotronfluit is er ook, net als andere fluitvarianten, tot een kunstfluit toe. Bij de koren zijn er symfonische en mellotronversies, maar ook een Engels kamerensemble van zangers met een sterk vibrato. Verder zijn er in deze sectie nog diverse synthpads en bassen te vinden, van akoestische contrabas tot synthbassen en een brede klassieke gestreken contrabassectie.

De twee besproken secties Piano en Ensemble hebben beide ook een zesde knop met de naam Other, waarachter nog veel meer klanken schuilgaan en uiteindelijk blijkt met beide secties hetzelfde

mogelijk, alleen sturen de eerste vijf knoppen je een bepaalde richting op. Onder Other vind je het complete palet van instrumenten dat niet onder de andere knoppen zit. Ze zijn in categorieën verdeeld, om het zoeken te vergemakkelijken. Van tanpura met sitar als split keyboard tot Aha-synthlead en van DX-bas tot accordeon.

VERRASSEND UITGEBREID Als je de Edit-knop indrukt en dieper gaat graven, blijken de polyfone patches in de secties Piano en Ensemble te zijn opgebouwd uit vier *components*, zoals Hammond ze noemt, die elk een complete klank bevatten met een volledige set synthesizerparameters en gebaseerd op een multisample-wave. Zo'n patch kan dus al een viervoudige layer zijn waarbij de verschillende componenten ook

met velocity actief kunnen worden gemaakt en er kunnen hier ook al splits worden gecreëerd. Wat dat betreft zijn de modellen met 73 toetsen en twee klavieren van de SKX PRO in het voordeel. De synthesizerparameterset is verrassend uitgebreid met functies die ik in lang niet alle synths van andere fabrikanten aantref, zoals twee LFO's en naast de ADSR van een envelope ook het instellen van envelopecurves en keytracking voor de drie envelopetijden. En er zijn drie envelopes, voor pitch, filter en amp. Ook de modulatiemogelijkheden gaan ver. Naast de synthparameters heeft elke sectie ook twee effectblokken, een aparte distortion-unit en een EQ. Die zijn dus gemeenschappelijk voor de vier components, maar wel afzonderlijk toe te wijzen.

DE MEEST VERRASSENDE SYNTHFUNCTIE IS DE MONOSYNTH MET LIVE BEDIENINGSPANEEL AAN DE RECHTERKANT VAN DE SK PRO

A100, B3 en C3 maar ook andere vintage stage-orgels, zoals een Farfisa, Vox Continental en Ace Tone. Die kunnen ook met Leslie worden gebruikt of met authentiek vibrato. De ingebouwde Leslie-simulator is dik in orde en hiermee kun je het Leslie-effect ook via koptelefoon gebruiken. De brakestand van de Leslie - hij staat dan stil - klinkt altijd hetzelfde, wat in *the real world* niet zo is, maar daar is bewust voor gekozen om in een live situatie geen onverwachte

klinken heel goed en vertegenwoordigen twee werelden. Ze zijn per drie toetsen gesampeld, maar de samples mengen goed en tijdens het spelen hoor je geen storende overgangen. Deze vleugels klinken over het hele klavier goed en worden niet dun in het hoge register, wat lang niet van alle gesampelde piano's gezegd kan worden. Er zijn ook andere keyboards, van e-piano's als Rhodes en Wurlitzer in verschillende smaken, tot klavecimbels, clavinetten,

61, 73 OF 122 TOETSEN?

De SK PRO is er in drie versies. Twee modellen met één klavier van 61 of 73 toetsen met één set drawbars, en een tweeklaviersversie, waarbij je twee volledige sets drawbars voor de klavieren en één voor het pedaal krijgt. Uiteraard kan er ook een midi-baspedaal worden aangesloten als je de bassen zelf met de voet wilt spelen.

De meest verrassende synthfunctie is de monosynth met live bedieningspaneel aan de rechterkant van de SK PRO. Hier kun je naar hartenlust schuiven en draaien om intuïtief een klank te maken en realtime te beïnvloeden tijdens het spelen. Filterparameters, LFO-snelheid, portamento, twee volledige envelopes en reverbdiepte kunnen realtime op het paneel worden bediend. De twee oscillatoren kunnen in zes modi worden gebruikt, waaronder unisono met detune, variabele puls, sync, fm en als ruisgenerator, waarbij je steeds twee relevante parameters kunt beïnvloeden. Hier moet Hammond nog wat finetunen, zodat de verschillende modi hun parameters ook zelfstandig onthouden na overschakeling. Via een editknop kunnen in het display aanvullende parameters worden opgeroepen voor finetuning. Het enige dat ik echt jammer vind is dat pulsbreedtemodulatie van de oscillatoren alleen met de envelope kan en niet met de LFO, maar dat kan natuurlijk in een update nog komen. We hebben het doorgegeven.

We hebben het tot nu toe alleen over de vier patchsecties van de SK PRO gehad, maar er kunnen op een hoger niveau ook Combinations worden gemaakt, waarin je weer verschillende patches als (velocity) layer of split combineert. Dat werkt sneller dan het programmeren van een split patch. De SK(X) PRO heeft 100 preset- en 100 user-combinations. Ook kunnen er honderden orgel-, piano-, ensemble- en monosynth-patches apart worden opgeslagen.

De behuizing van de SK PRO's is van metaal en kan het leven *on the road* goed aan. Ook aan de aansluitingen achterop kun je zien dat het om een professioneel instrument gaat. De 11-polige Leslie-aansluiting is al genoemd, maar ook de secties Piano, Ensemble en Monosynth

kunnen aan twee gescheiden uitgangen worden toegewezen en er zijn daarnaast aparte uitgangen voor Rotary Out (Leslie) en Bass (orgelpedaal). En natuurlijk kunnen er pedalen worden aangesloten voor expressie- en schakelfuncties. En laten we het pitchbendwiel en modulatie wiel niet vergeten.

DIEP GRAVEN De basisbediening van de SK PRO is eenvoudig met de vier sectieknoppen in het midden en de diverse presets. Het klavier is een zogenaamd waterfall-klavier met toetsen die rechthoekiger zijn dan die van een synthesizer of piano, zoals de grote toonwielorgels die ook hadden. Hierop kun je makkelijker glissando's maken, want bij veel orgelstijlen onmisbaar is. Maar de aanslag is stevig genoeg om ook piano te kunnen spelen, waarbij het uiteraard geen gewogen pianotoetsen worden. Jammer dat het klavier geen aftertouch heeft. De klankparameters die kunnen worden bewerkt graven heel diep in de engine. Als je daarin duikt merk je dat de menu-interface bewerkelijk is en er veel met knoppen moet worden genavigeerd en er is maar één draai-encoder om parameters in te voeren. Jammer genoeg is er geen software-editor gepland, want dat zou het zelf samenstellen van klanken een stuk makkelijker maken. Wel bestaat het plan om nieuwe complete patches en combinations van gebruikers en product-specialisten beschikbaar te maken op een forum. De Hammond SK PRO is volledig digitaal en kan ook worden geüpdated via USB. Zo komen er in de nabije toekomst nog extra samplewaves bij en

zullen sommige functies verder worden geperfectioneerd.

CONCLUSIE Hammond levert met de SK PRO een veelzijdig stage-keyboard waar je echt alle kanten mee op kunt en dat qua mogelijkheden ver uitgaat boven het traditionele Hammond toonwielorgel. De klank is warm en vol en er valt heel veel aan je eigen wensen aan te passen, maar je kunt natuurlijk ook gewoon de goede presets gebruiken die erin zitten.

HAMMOND SK PRO EN SKX PRO (BEKNOPT SPECIFICATIES)

Type: Stage-keyboard

Orgelsectie: MTW1 (gemodelleerd toonwiel I), Polyfonie: 61 (toonwielorgel) 3 groepen (upper, lower, pedal)

Piano/Ensemble: Sampling Sound Engine, polyfonie: 128

Monosynth: Analoge Modeling Synthesizer, monofoon

Klavierstijlen orgel: A-100, B-3, C-3, Mellow, Vx, Farf, Ace, Pipe

Pedaal: Normaal, Gedempt, Pipe

Drawbars SK PRO: 1 set, 9 voetmaten plus percussie

Drawbars SK PRO: 3 sets, 2 x 9 voetmaten plus percussie, pedaal 2 voetmaten

Mono Synth-sectie: Oscillator : 6 soorten (Duo, Unison, Pulse, Sync, FM, Noise).

Filter: 4 soorten, Resonantie, Drive

Effecten: Vibrato & Chorus, Multi Effect 1, Overdrive, Multi Effect 2, Passende Transformator, Leslie, Equalizer & EQ

Controllers: Pitch Bendwiel, Modulatie wiel, Portamento, Leslie

Geheugen Favorieten: 10 banken x 10 nummers

In-/uitgangen: MIDI, usb, lijn-uit, koptelefoon, rotary out, organ pedal out, aux in, Leslie 11 pins, voetschakelaars, expressiepedaal, Leslieschakelaar

Richtprijs: SK PRO € 2495,- | SK PRO-73 € 2795,- | SKX PRO € 3795,-

Distributeur: Hammond Europe (hammond.eu)

